

ELŐFIZETÉS
HELYBEN
 Egy évre ..... 24 koroná
 Egy hónap ..... 2 koroná
VIDÉKEN
 Egy évre ..... 28 koroná
 Egy hónap ..... 2 1/2 koroná
HÍRDETSÉK
 Minden sor egy sor egy sor 20 fillér
 minden sor következő nap 10 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesül-
 esetek palotájában,
 TELEFON-SZÁM: 332
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 Községi 15herceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 28.

Nyugalom a Kárpátokban.

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Egész arvonalon sehol sem történt különös esemény. Egyes terepszakaszokon heves ágyuharo volt. A Kárpátokban az oroszok veszteségteljes támadásait Uzsok szoros mentén és a keletre csatlakozó arvonalszakaszokon levő állásaink ellen egyelőre megszüntették. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Igen nagy erővel támadnak az angolok.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Flandriában az angolok igen nagy erővel támadtak Yperntől északra és északkeletre levő új hadállásaink ellen, amelyek az eddigiéktől három-négy kilométernyi távolságban délre a D. Heudt majortól szorosan északra kezdődőleg az Yser-csatornánál és St. Juliennél s Grabenstafel irányában vonulnak végig. A támadások, amelyeket a német tüzérség Yperntől délkeletre részben hátba kapott, ellenségnek szokatlanul súlyos veszteségei közt már tüzelésünkben teljesen összeomlott.

Lizernenek ellenséges tüzérség által teljesen összelőtt házaikat múlt éjjel ká-
 üritették. Az ezektől közvetlenül keletre a csatorna bal partján tekvő hidfőt tartjuk.

Ypern melletti eddigi harcokban husz géppuskát zsákmányoltunk.

Operingbe fontos vasuti gócpontot és főhaditáphelységet, amely mintegy tizenkét kilométerre fekszik Yperntől nyugati irányban, máris látható eredménnyel bombázni kezdtük.

Argonni erdőségben, Viene le Chateautól északkeletre franciáknak egy éjjeli támadását visszavertük.

Maas magasiatokon tegnap is további előnyöket vívtunk ki, noha a franciák újabb erősítéseket vontak a küzdelembe.

Az ellenségnek Combres hadállásunk ellen intézett támadása meghiusult.

Az ailly erdőben egy heves támadást ellenség nagy veszteségei mellett visszavertük. Ettől keletre sem nyert az ellenség tért.

Bois de Pretreben éjjeli szuronyharcban sikeresen előbbre küzdöttünk.

Hartmannsweirkopfnál levő hadállásunk ellen ellenség tegnap este több ízben támadt. Valamennyi támadás kudarcot vallott.

Keleti hadszíntér:

Keleten a helyzet változatlan. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Háromnegyed év.

Arad, április 27.

Május édes melege, amely április utolsó napjaira előre küldte verőfényét, mintha ivadéka lenne a tavalyi július forróságának. Annak a perzselő időnek, amelyben egyszerre ránk villant a háborúnak az egész világot beborító tüze. És a második nyárba induló idő juttatja eszünkbe: háromnegyed éve, hogy a háboru kitört. Mikor csak képzeletben volt előttiünk annak borzalma, pusztító firtége, — és hol maradt a képzelet a valóságnál, amelyet megkellett ismerünk! — a laikusok és a tudósok egyformán azt hitték, hogy a világháboru nem tarthat tovább három-négy hónapnál, egy fél esztendőnél. Száz és száz, komoly és hihető bizonyítékot hoztak föl ennek bizonyítására és a tények mind fölruzták, elsöpörték ezeket a bizonyítékokat, a valószínűségekre és kemény adatokra épített föltevéseket.

A negyedik évnegyed küszöbén együtt ül a magyar parlament, hogy a háboru folytatására a módokat megadja, és hogy mind arról tanácskozzék, amit a hosszú háborura való előkészület szükségessé tesz. Az ország miniszterelnöke, mielőtt a parlament a nemzet nevében a további harchoz a nehéz szívvel, de komoly öntudattal az újabb áldozatokat megszavazta, férfias nyíltsággal mondta el, hogy a háborut a végsőkig kell folytatnunk, amíg annak eredményét: az ország biztos jövődjét megszerztük.

A háboru folytatására berendezkedvén, az országgyűlés meghosszabbította a maga életét és a július végén lejárt mandátumok idejét a kivételes idők adta hatalmával meghosszabbította. Annak, hogy a háboru mennyire eltompította a pártpolitikai ellentéteket, mennyire háttérbe szorított máskor elsőrendű szempontokat, bizonyossága volt a Ház mai ülése. A miniszterelnök, meghajolván a köz-

jogi aggodalmak előtt, a melyet Apponyi Albert gróf az ellenzék nevében a mandátumok meghosszabbításánál szóvá tett, elfogadta azt a módosítást, hogy a mandátumok meghosszabbítása a békekötéstől számított hat hónap elteltéig szólhat és hozzájárult ahhoz, hogy a törvényben a világháboru által okozott, kikerülhetetlen kényszer kifejezésre jusson. A képviselőház ily módosítással döntött a mandátumok meghosszabbítása fölött. A miniszterelnök ezzel beváltotta a parlament összeülése előtt tett ígéretét, hogy az ellenzék részéről jövő kívánságokat a legnagyobb előzékenységgel fogadja és ennek bizonyossága a honvédelmi miniszter egy mai nyilatkozata, a mely arról tájékoztatta a nyilvánosságot, hogy a negyvenkét-ötvenéves népfelkelők behívása és kiképzése milyen időben fog előreláthatóan megtörténni.

Es a letelt háromnegyed évnek kellemetlen tapasztalásaival, visszatartó jelenségeivel számol a parlament, a mikor a hadseregszállításnál elkövetett visszaélések könyörtelen megtorlására, a lelkiismeretlen nyereszkedés aljas indulatainak megfékezésére törvényt hoz. És a mikor ezt a jelenséget letiporja, mintha egygyel csökkentené az ellenségeink számát, a győzelem akadályait megkomolyodva, megedzeten, megtisztultan, az új harcosok elszánt tartalékaival megerősödve, nyugodt hittel indulunk a negyedik évnegyed hónapjaiba. Nem a türelmetlenségünk számolja az időt; inkább az a megnyugvás, hogy a legkegyetlenebb háborúnak kilenc hónapja se kimerültté, se csüggedővé, se idegessé nem tett bennünket. És ma már tudjuk: a békének csak a terminusa bizonytalan; az, amit a békétől várunk, akarunk, egész biztosan be fog következni.

Vitézségi éremmel kitüntetett aradi jogszigorló.

(Honvéd lovastűzerek bátor tettei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 27.

Néhány nap óta betegen itthon tartózkodik O. Péter aradi jogszigorló, a szegedi 1. honvéd lovastűzér osztag tartalékos zászlósa, akinek széles mellét a nagy ezüst vitézségi érem díszíti.

O. a mozgósítás első napjaitól kezdve teljesít szolgálatot s számtalan ütközetben vett részt. Kitüntetését az első kárpáti harcok alkalmával szerezte.

December hónap első napjaiban a 6., 8. és 9. dragonyoszedred, továbbá a szegedi lovastűzérosztag egyik ütege Kasina Vielkinél foglalt állást a hegygerincet tartva megszállva. A pozíció rendkívül fontos volt s a hadsereg főparancsnokságtól az az utasítás érkezett, hogy három napig, amíg erősítés érkezik, az állást feltétlenül tartani kell s meg kell akadályozni az oroszok áttörési kísérleteit, mert ha az sikerül, a pozíciótól jobbra és balra álló hadseregek közti összeköttetés megakad s azoknak állásait fel kell adniok.

Az üteg két nap alatt szorgalmasan dolgozott s negyven négyzetkilométernyi területen mindent összelövöldözött. A második nap estéjén azonban tulnyomó számú ellenséges gyalogság egy vízmosáson keresztül lopózkodva megtámadta a gyalog harcoló dragonyosokat s azokat heves tusa után visszavonulásra kényszerítette. Ezzel az orosz gyalogság másfél kilométernyire közelítette meg az üteget, amely előtt saját gyalogsági állás már nem is volt.

A helyzet rendkívül kritikus volt s minden egyes ember ébren, készenlétben töltötte az éjszakát. Minden intézkedés megörtént orosz támadás esetére, a lovak egész éjszaka felnyergelve, felkantározva álltak, de a rettentő hideg éj csendben mult el.

A helyzet másnap reggelre sem tisztázódott. Az üteg állása előtt ugyanis egy kisebb hegy volt, amögött pedig egy nagy vízmosás, amelyet ép a hegy miatt látni nem lehetett. Ugy közvetlenül az állások előtt nagy darab „holt terület” terpezkedett, úgy, hogy ha azt az oroszok megszállják, rohamot intézhetnek az üteg ellen, amely, mint fent kifejtettük, közvetlenül a rajvonalon feküdt.

A kétséges szituációban a legfontosabb volt tudni, mi van, mi történik — holt területen, a vízmosásban? Elfoglalták-e azt az oroszok, vagy nyomulnak-e előre a vízmosás felé? A rendkívül fontos rekognoszálás elvégzésére O. önként jelentkezett. Századosa merőben a szemébe nézett, aztán megkérdezte tőle:

— Tudod-e, mire vállalkozol?

Néman kezet fogva bucsuzott az ütegparancsnok zászlósától, aki két tűzért magával véve elindult utjára. Nagy kerülővel tartottak a tisztás felé s körülbelül két és fél kilométernyi ut után elértek a legközelebbi faluig, amely teljesen ki volt halva, elpusztítva, leégve. A faluban egy öreg asszonyt találtak, aki elmondotta, hogy az oroszok a legközelebbi faluban vannak, másfél kilométernyire.

A felderítő patrul erre bakka tartott, hatalmas fenyvesek közt egy hegynek fel. Egyszerre lövöldözni kezdtek rájuk az erdőből, majd kis vártatva az ellenkező oldalról, a falu széléről is. Tisztán lehetett látni az orosz gyalogsági állást, amely egy cserjés mentén a falu szélén húzódott; egy másik ellenséges rajvonalt pedig

az őrájattól másfél kilométernyire a hegyoldalon feküdt.

Tisztán ki lehetett venni, amint a falu menti rajvonalból egyszerre egy katona felemelkedett, egyik hátsó szalagját, kis vártatva pedig három kosák indult meg ügetve O. patrulja felé. Miután a kozákok csak hárman voltak, O. és emberei nyugodtan vártak, de csakhamar észrevették, hogy hátuk felé, őket megkerülve, tíz lovas tart ellenük.

O. és emberei erre az ellenség folytonos tüzelése közben bujkálva, fától-fához tartva lassan visszavonultak övéikhez. A pontos térképbe O. berajzolhatta az ellenséges állásokat, a tüzelés tíz perc múlva megindult és — az oroszok visszavonulni kényszerültek.

A januári harcok folyamán O. Gladiszownál egy szakaszával fedezte és maszkírozta mozdulatainkat oly kitartóan küzdve, hogy az oroszok már félkör alakban körülvettek s száz lépésről robbanó golyókkal tüzeltek rá. Amikor parancsot kapott a visszavonulásra, maga a vezénylő tábornok fejezte ki előtte köszönetét és elismerését, melegen megrázva kezét.

A színésznő-barát Sulkovskiak.

(Regények egy mágnáscsalád életéből.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 27.

Pár nappal ezelőtt megírta az Aradi Közlöny, hogy Kölnben meghalt Sulkovsky József Mária herceg felesége, a regényes életű egykori színésznő, családtól néven Jäger Ida. A Sulkovskyak őseiről érdekes dolgokat elevenít fel most a Neues Wiener Journalban Schlesinger Zsigmond.

— Az a két messalianc — írja — amelyet József Mária herceg, Lajos herceg fia, a polgári és színházi világból való hölgyekkel kötött, kissé öröklött jellemvonás volt, mert ő maga is nem egyenragu házasságból származott. Edesanyjának, Dietrich Anna bárónőnek, akit férje, a lengyel gavallér kétségtelenül csak óriási vagyona miatt vett nőül, a legcsekélyebb kérvér sem csörgedezett ereiben. Nagyon is plebejus származású volt és ha báróitott apja a nemesi címerben nyíltan be akarta volna vallani, úgy a címerbe fuvaros ostort kellett volna berajzolni. Lajos hercegben pedig még forradalmi érzések is lakozhattak, amit vérével bizonyított be, ha ugyan helyesen értékeljük halálát és nem a gyúkos véletlenség tulajdonítjuk. Őt ugyanis 1848. október 6-án, a bécsi forradalom kitérésének utolsó vad fázisánál, amikor a néptömeg megostromolta a Renn-utcában a régi fogházat, az elesettek között találták meg. A Sulkovskiak név akkor ütötte meg először fülemet és a lengyel herceg nevét a telheült októberi rajongók természetesen mint „a szabadság martírját” vették zászlajukra.

Azt a hatalmas hozományt, amelyet az ősnemes Lajos herceg trisszen báróitott menyasszonyával kapott, az após mint nagyfuvaros szerezte. Az öreg Dietrichnek ugyanis es volt a foglalkozása, természetesen nem volt egészen közönséges fuvaros és nem közönséges időkből. A nagy napoleoni háborúkból, Ausztria legsúlyosabb és legbüszkébb idejéből származott neve és vagyona. Az osztrák hadsereg szükségleteinek szállításáról kellett gondoskodnia, ami abban az időben, mikor a szállítás kizárólag kocsin történt, sokszor olyan nehézségekbe ütközött, hogy egyenesen életveszélyes mesterség volt és a kocsi irányításnak valóságos stratégiai művészetét kívánta meg. És a

bécsi elővárosból való nagyfuvaros e stratégia valóságos zsenijének látszik. Jogos haszna bizonyára megvolt a határozottan kockázatos vállalkozásból, de ezt becsülésre méltó módon szerezte, az ő munkájához nem tapad az a kétértelmű gondolat, amely a hadseregszállításkor és az ezekből eredő haszonnál kifejezésre szokott jutni. Ezáltal kétségtelenül egészen különös helyzetet és megbecsülést szerzett magának a hadvezetőségél és hazafias szolgálatait oly magasra értékelték, hogy nem a nemesi vagy a lovagi címmel, hanem mindjárt a bárósággal jutalmazták meg. A címhez meg voltak az eszközök is és az új báró csinos rezidenciát épített magának a Matzleinsdorferstrassén.

Ez a „plebejus-arisztokrata” épület bizonyos népszerűsége miatt szert Bécseben, amely azonban nem a palota nagy kapuján, hanem egy jelentéktelen mellékajton vonult be. Ez az ajtócsaka egy kis színházhoz vezetett, amely eleinte mint „matzleinsdorfi”, később mint „Sulkovsky-színház” foglalta el helyét a bécsi színművészet történetében. Szerény deszkáiról a legfénylőbb művészek emelkedtek fel a legbüszkébb pódiumokra. Kainznak és Lewinskynek is ez volt első állomásuk. A színház nagy szenvedélye volt Dietrich bárónak. Ezen a réven került össze a híres színigazgatóval, Pokornyval és mikor Pokorny messzirenyülő törekvéseivel a Teater an der Wien nagy színpadát akarta megszerezni, de saját vagyona ehhez nem volt elegendő, Dietrich báró hajlandó volt támogatni a merész szellemű vállalkozót. Így formálisan hitelezője lett az igazgatónak, de a valóságban mindig segítségkész barátja volt, és ezt a barátságot Pokorny halála után fiára, valamint egész családjára átvitte.

Nemcsak a színház iránt érzett szeretete jellemezte az öreg bárót. Volt benne valamilyen feudális vonás — más szóval nem lehet ezt kifejezni. De minthogy a hűbérurnak hűbéri birtokának is kell lenni, és lehetőleg nem a városban, hanem a vidéken, amire egy magaslaton lévő vár különösen alkalmas, és mint-hogy pénzért mindent meg lehet kapni, az öreg báró lovagvárat is szerzett magának. Ennek felépítése és berendezése óriási összegeket nyelt el, de ami a fő, végtelen nagy örömet okozott a várurnak. A Visztula mentén Feistritz vára volt az övé, minden középkori kellékkel feldisznított látványosság volt ez, de a környékre nézve praktikus jelentőséggel is bírt, mert sok nézőt és pénzt hozott a vidékre. Minden év husvétján a várur rövid tartózkodásra kijött a városból ide, és akkor vidám élet költözött a vár falai közé. Mert a nagyhéten, mikor Bécsben zárva voltak a színházak, a Teater an der Wien társulata az igazgatóval az élén vendégszerepelt Feistritz várában, és a társaság vidáman hancurozott a csarnokok és folyosók között, a legszellemesebb színésztársakat itt találták ki, hogy a vendégszerető várurnak és színházpatronusnak szórakozást nyújtsanak. Dietrich báró halálával természetesen ez is megszűnt és Feistritz várára ettől kezdve csak egy magányos várnagy vigyázott.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
nyomda	— — — — — 151

Ötvenezer fonttal kevesebbet örökölt Rotschild lord leánya a háboru miatt.

— Az angol főur végrendelete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, április 27.

Tegnap bontották fel a Londonban elhunyt Rotschild lord végrendeletét, amint ezt onnan jelentik. A főur magánvagyonára felületes becslés szerint körülbelül két és félmillió font sterling, azaz hatvankét és félmillió korona. Azonban csak nagy sokára lehet majd pontosan megtudni, mekkora a lord hagyatéka, mert az elhunytnek igen tekintélyes érdekeltiségei voltak az Angliával háborúban álló országokban.

A végrendelet végrehajtói az elhunyt özvegye és fia Nathaniel Charles, továbbá Alfréd Charles és Lipót nevű fiverei. Legidősebb fiának Lionel Wallthernek évi 5000 font élet-hossziglani járadékot hagyott azzal a megjegyzéssel, hogy ez kipótlása annak a járadéknak, amelyet ez a fia ősapjától Amsel Mayer bártól és nagybátyjától, Anthony szirtől örökölt.

Feleségének százezer fontot hagyományozott nakszereit, drága butorait, villáját, mügyűjteményeit, szóval mindast, ami nem pénz és értékpapír, azt Nathaniel Charles nevű fia örököli. A gyűjteményekre vonatkozóan külön rendelkezések is vannak a végrendeletben, amelyek szerint leánya, Behreusné Evelin Charlotta. Lujza Adel kapja Terberg Gerard híres képét „Jelenet a szobában” címűt és egy Rubens-t. A Picadillyben lévő gyűjteményt az özvegy kapta éllete fogytáig, a többi képet és mükinöset Nathaniel Charles.

Az elhunyt lord által megnevezett bizalmi férfiaknak jogukban áll, hogy az özvegy beleegyezésével egyik-másik festményt eladják és ebből fizessék az örökösödési illetéket. Épen így joga van Nathaniel Charlesnek anyja beleegyezésével a Tring kollekció és Picadilly gyűjtemény eladására, ha ezt szükségesnek tartja.

Továbbá a következő fontos rendelkezéseket tartalmazza a végrendelet:

„Amennyire ez törvényes és illendő fiamat Nathaniel Charles tesz meg az N. M. Rotschild és fiai bankcégben engem megillető részben utódomul és bizom abban, hogy ugyanolyan buzgalommal foglalkozik majd üzleti ügyekkel, mint azt életemben tette és eme végakaratom végrehajtója a legjobb tudása szerint képviseli a nevezett cég és édesanyja érdekeit.”

Elrendeli továbbá a lord, hogy egész tőkéje az üzletben maradjon, a fentebb említett járadékot legidősebb fiának ebből fizessék és azt a reményét fejezi ki, hogy az öt túlélő cégtársai fíát haladéktalanul bevezik a cégbe. Ha egykor a fia vissza akarna vonulni az üzlettől, akkor úgy vonja ki a tőkéit, hogy ez által a cégnek kellemetlenséget ne okozzon.

A végrendelet felhatalmazza a bizalmi férfiakat, hogy a tisztviselőknak, szolgálószemélyzetnek, alkalmazottaknak ellenőrizetlenül és korlátlanul adhasanak ajándékokat, évjáradékot vagy nyugdíjat, de olyképen, hogy ezek ebből a későbbi időre jogaimet ne támaszthassanak.

Hagyományozott tovább 5-5000 fontot Lipót és Alfréd fivéreinek, 5000 fontot unokáinak olyképen, hogy a tiúk nagykorúságukkor, a lányok férjhez menetelükkor kapják kézhez. Leányának, Betreusnének ezenkívül 150.000 fontot hagyott azzal a megjegyzéssel,

hogy eredetileg 200.000 fontot szándékozott részére testátni, de a háborus viszonyok az összeg redukálását tették szükségessé.

Végül arra kéri a végrendelet végrehajtóit, hogy adjanak barátainak emléktárgyakat. A vagyon többi részét Nathaniel Charles örököli, akitől azt kéri, hogy a Tringben lévő parkot tartsa fenn anyjának élete hossz'ig, de ebből az özvegy tulajdonjogot nem vindikálhat magának.

„Gott strafe England.”

(Osztrák törend az angol gyűlölet ellen. — A monarchia jövő szerepe.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 27.

A Neue Freie Presse-ben az osztrák urakháza egy tekintélyes tagja meglepően érdekes cikket írt Anglia és a monarchia viszonyáról. A cikkirő hangsúlyozza, hogy Andrássy Gyula gróf helyesen mutatott arra, hogy Anglia semmi esetre sem akarta, vagy provokálta a háborút. Igaz, hogy Németország is biztosította a háboru kitörése előtt Franciaország területi integritását, csak azért, hogy Anglia semlegeségét megkönnyítse, természetes viszont, hogy nem akadhatott angol miniszter, aki a csatornán túl történeteket kösömbösen nézhetne volna, miután szembe találkozott volna az angol közvéleménnyel.

Epp ezért nem valószínű, hogy Anglia magatartása és a háborúban való aktív részvétele az illetékes berlini körökben meglepetést okozott volna, sőt valószínű, hogy Bécsben és Berlinben ezzel az eshetőséggel előre számoltak. Az angol hadviselés ellen a legsúlyosabb érv a kiéheztetési politika és a nemzetközi tengeri jog alapelveinek megsértése. Ami az első szempontot illeti, kétségtelen, hogy Németország sem zárkózott volna el az elől, hogy Angliát megfossza az importtól, ha erre a célra megfelelő erejű flottája lett volna, a nemzetközi jog megsértéséi pedig mindkét oldalon előfordultak, ami különben ilyen elkeseredett és nagykiterjedésű háborúban elkerülhetetlen is.

Mindenesetre célszerű volna, a nemzetek egymásközti való gyűlöletét fokozatosan csökkenteni tudnók. A nemzetek érdekei és céljai kizárják a gyűlöletet a hála, a szimpátia, vagy az altruizmus előtérbe nyomulását. Bizonyos, hogy Angliában a monarchia ellen jóformán semmiféle ellenzav nincs, a királyunk iránt való tisztelet ma is érintetlen és sem hadseregünk, sem államiságunk sértéseknek vagy gyűlöletnek kiszolgáltatva nincs. Ha a háboru sem fog örökké tartani a mindasoknak, akik erre illetékesek, törődniök kell a jövővel is. A háboru után nem állhat ellenséges táborban Európa, a monarchia számára különösen azomorú perspektíva volna ez, miután háboru után kivételes szerep vár rá. A monarchiát földrajzi helyzete arra predesztinálja, hogy a nagy európai ellentéteket levezesse és enyhítse. Epp ezért az Anglia ellen való gyűlölet elcseszése teljesen céltalan, miután csak so-

rosabbá teszi a viszonyt Anglia és Oroszország közt, ami pedig nem európai érdek. Sem magunknak, sem Németországnak nem tesszünk szolgálatot, ha az Anglia ellen való gyűlöletet mesterségesen tápláljuk.

Parádés ló az eke előtt.

(Munkakerülők és parlagon heverő földdek. — Egy városatya megfigyelései.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 27.

Érdekes sorokat juttatott el hozzánk a város törvényhatósági bizottságának egyik kitűnő tagja, aki mindig éber szemmel kíséri figyelemmel a közélet eseményeit és le-le csap egy-egy visszáságra. Országazerte valóságos agitáció folyik azért, hogy esidén ne maradjon bevetetlenül egy parányi földterület sem. Hogy ennek az áldásos munkának mennyi bökkenője van, hogy a hadisegélyesek munkaszonyodása még mindig milyen nagy, arról a törvényhatósági bizottság tagja ezeket írja:

Egy mikelakai területet ki akartam adni megmunkálásra. Ajánlottam magyar, német, román parasztnak, egyiknek sem kell; kerestem napszámot, aki pénzért fölzsántsa, de olyan árat kért csak a szántásért, hogy két év alatt sem hozná meg a költséget a föld. Végre is úgy segitettem magamon, hogy ledegradáltam parádés lovaimat, befogtam az ekébe s bár eleinte se lónak, se kocsisnak nem izlett, addig szoritottam, míg bele élték magukat a háborus helyzetbe s ment egész vigam. A minnek a felszántásáért 40 koronát kért egy gáji paraszt, azt fél nap alatt füttyülve elvégzették jó feketém. Hát én meg vagyok s nem magam miatt panaszodom, mert mi kimentünk, feleségem, leányaim és vetettünk burgonyát, babot, palántáztunk stb. De mit tegyen az, akinek nincs lova, ázni nem szokott, nem tud? Egy darabig kísérlétezik, azután otthagyja szépen a földjét parlagon s ez az ami nekem fáj, mert ez már nemcsak annak az egy embernek a kára, hanem az egész országé.

Pécakán Lukácsy Miklós bírónak például 800 katastrális hold földje áll parlagon és nem kell senkinek se felébe, sem semmiféle bérért.

Ez az ország háromszor-négyszer annyit tudna produkálni ha úgy büntetnék náluk a naplopást, mint a közönséges tolvajlásokat és ha az állam rákényszerítene minden földtulajdonost, hogy földjét betarjessen mivelje meg. De hát miért dolgozzanak az emberek, amikor jól, kényelmesen, urasan meglehet élni a kofázkodásból, (vagy nevezsük modernül közvetítő kereskedelemnek). A napokban kint jártam a piacon. Nem akartam venni semmit, hanem tanulmányoztam: van-e határa a kofák szemtelenségének és ismét csak arra jöttem rá, hogy bizony nincsen. Egy pár szép multtali bíró kakas 10 korona, rántani való csirke (sulya 560 gram) 8 frt 70 krajcár. Ezeken az állapotokon csak úgy lehet gyorsan segitenünk, ha az egész ország területére kiviteli tilalmat rendelnek el és minden megye, amiként tette Debrecen már régen, a maga területéről is eltűnt minden állat- és terménykivitel és a kofázkodást bizonyos határok közé szoritjuk. Ma, amikor sok ezer hold föld hever parlagon, amikor ezeket a dologtalanokat kell arra szoritani, hogy ástót, kapát vegyen és földet műveljen. Ha lehet katonai szolgáltatásra berendelni nem hadköteles egyéneket, iparosokat ötven éves korukig, akkor bizonyára van annak is módja, hogy ilyen válságos időkben a parlagföldeket megműveljenek.

Osztrák-magyar csapatok a Flandriai harcokban

(Németek győzeleit elismerik az angolok. — A belga királyné a rokonsága ellen.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—London, április 27.

Berlin. A B. Z. am Mittag írja: Az Yser osztona melletti győzelem kivívásában az osztrák-magyar csapatoknak hálával tartozunk. Szövetségeseink itt is oly hősök, mint a Kárpátokban.

Angol jelentés német sikerekről.

London. French tábornok jelenti: A heves küzdelmek egyre tartanak. St-Julien a kanadaiak hő védelme után az ellenség kezébe került. A németeknek Yperntől keletre intézett támadása a fojtó gáz ellenére sikertelen maradt. A veszteségek egytornán súlyosak.

Mentik a franciák flandriai vereségüket.

Páris. A lapok hosszú tudósítást közölnek a németeknek egy új haremódjáról, amely abból áll, hogy a németek lövészárkaikból valami fojtogató gőzt bocsátanak a francia arcvonal felé. A németek mindig megvárják, míg a szél kedvező irányt vesz és azután tartályokból nagy nyomás alatt álló gőzöket bocsátanak a franciák felé. A gőzökről megállapították, hogy azok klórtartalmúak. A francia katonák esedélkezve nézték a gomolygó fekete füstömgözt maguk felé közeledni, míg a németek a franciák pillanatnyi meglepetését kihasználva, a tüzéségtől támogatva, elhagyták lövészárkaikat. A legelső sorban álló német katonák alárecel takarták be arcukat és így sikerült nekik veszély nélkül keresztülhatolni a megfertőzött területen.

Az egész francia sajtó foglalkozik a németek ez eljárásával és kijelentik, hogy csak a gázok hatásának tulajdonítható, hogy a szövetségeseik visszavonultak, de sikerült nekik az elvesztett területet ismét visszahódítani (?) úgy, hogy a németeknek tulajdonképpen semmi sikerük nem volt. Az ilyen eszközök használata újabb bizonyíték a németek barbár hadviselési módja mellett. Ezenkívül ellenkezik minden haditörvénnyel és a mint a Havas-ügynökség egy közleménye megjegyzi, beleütközik a berlini és bécsi kormányok által ratifikált egyezménybe.

A Temps is csatlakozik a sajtó tiltakozásához és kijelenti, hogy ez a gyalázatos eljárás nagy gondalón előkészítve és a német tudomány minden segédeszközével hajtották végre. Néhány katonai kritikus, mint például Rousset alezredes a Petit Parisien-ben és Berthaut tábornok a Petit Journal-ban felszólítják a francia kormányt, hogy ne elégedjék meg a tiltakozással, hanem hasonló módszert alkalmazzon.

Berlin. Az Yser balpartján tegnap estig tartottak a leghevesebb harcok, különösen a zuávok és belga karabélyosok által védett házaknál Lizerne község végében. French jelentése beismeri a kanadai hadosztály óriási veszteségeit, kijelenti, hogy az ő szárnyának hátrálása a francia visszavonulás elkerülhetetlen következménye volt és magasztalja a kanadaiak megatartását.

Rotterdam. A „Daily Telegraph”-nak jelenti Boulogneból: Ide két angol kórházhajó érkezett az yperni csatában megsebesült franciákkal és angolokkal. Ezek előadása szerint

ez a harc a legborzasztóbb volt mindazok között, amelyeket a háború kezdete óta átéltek.

French francia segítséget kér.

Genf. French, akit a legutóbbi flandriai harcok erősen megfogyatkozott csapatainak új rendezésére és megtizedelt kanadai csapatok pótlására kényszerítettek, Foché francia tábornokkal a német offenzíva várható folytatására való tekintettel megállapodást létesített, a mely szerint addig, míg French pótlásokat kap, francia csapatokat szállítanak más szakaszokból Flandriába. A legismertebb kanadai családok gyermekei vannak a halottak között.

A belga királyné megtagadja bajor rokonságát.

Kopenhága. Pierre Lotit a belga királyné kihallgatáson fogadta. Loti a beszégetés során megemlítette a királyné bajor rokonságát, mire a királyné azt mondta, hogy már nem tart fenn összeköttetést rokonaival; vasfüggöny gördült le közöttük, a melyet soha többé fel nem húzhatnak.

A francia hadsereg tisztvesztése.

Frankfurt. Az orosz hadsereg rettenetes tisztvesztése, mely március közepéig mintegy 71.000 főre rugott, még az orosz hadsereg hatalmas arányaihoz képest is rendkívül nagy. Az óriási orosz veszteségekkel összehasonlítva a francia hadsereg tisztvesztése több okból kisebb. Elsősorban a francia tisztikar kisebb, mint az orosz, de nyugaton már hónapok óta álló harc is folyik, melynél nem lehet szó oly nagyszámú fogolyról. Ezenkívül a halottakban és sebesültekben való veszteség sem olyan nagy az álló harcnál, mivel itt kisebb tömegek harcolnak egymással. S a fedezékek a lövészárkokban szintén csakélyebbé teszik a veszteségeket. Tekintélyes veszteségei voltak azonban a franciáknak most legújabbban Soissonsnál s a különböző támadó harcokban Joffre legutóbbi offenzívája alkalmával. Az első két hónap leforgása alatt, mint a Times egy tábori levélben közölte, mintegy 5000 francia tiszt esett el és került sebesülten fogságba. A későbbi csaták is olyan veszteségesek voltak, hogy egy olasz lap tudósítója szerint a francia csapatoknál már egyáltalában nem lehet látni fiatalabb tiszteket. A Daily Telegraph a háború első hat hónapjának francia tisztvesztését 28.000 főre teszi, akik közül kerek 4000 került fogságba, a többi pedig elesett, vagy megsebesült. A halottak számát is mintegy 4000 főre teszi e számból. A 15.000 sebesült közül, akik Franciaország kórházait töltik meg 6000 hadiszolgálatra alkalmatlan rokkant, s 9000 térhet vissza a harctérre. Ezekhez a számokhoz járul még az utóbbi három hónap vesztesége, ami szintén meglehetősen nagy lehet. Összevetve az ellenséges és semleges lapok adatait s ezeknek hitelességét keletlen redukálva, megállapítható, hogy a franciák tisztvesztése összesen körülbelül 27.500 főre tehető.

A przemysli hadifoglyok listája. Bécsből jelentik: A hadifoglyokat nyilvántartó hivatal köztudomásra hozza, hogy a przemysli hadifoglyok névsorát az orosz Vörös Kereszt oda megküldötte s az a legközelebbi napokban Bécsbe érkezik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Rózsa S. Lajos, a magyar királyi Operaház művészeinek felléptével „A Kornevillei harangok”, operette.

* Rózsa S. Lajos vendégszerepelt ma Rip-ben. A színház zsufolásig megtelt a vendég, aki énekben és játékban egyaránt kiváló produkált, impozáns sikert aratott. Felvonások után a közönség számtalanszor a lámpák elé hívta s igen lelkesen ünnepelte.

* A színház hírei. Rózsa S. Lajos. A magy. kir. Operaház művésze szerdán lép fel utoljára a „Kornevillei harangok” Henry márki szerepében és bizonyára emelni fogja az előadásnak fényét, hogy a vendég művész a 2-ik felvonás keretében „Trobadur” operából, a „Luna” gróf nagy áriáját el fogja énekelni. Az aradi közönség lelkesen ünnepelte ezt a tüneményes hangú énekművészt, kinek hangja, művészi előadása párosulva minden egyéni kellékkel, teljesen meghódította a nézőket. A mai előadáson ismét részt vesz, a színházi zenekar kiegészítéséhez a 33-as galogered zenekara. — Dióssy Nusi fellépte. Dióssy Nusi csütörtökön lép fel először, mint a budapesti Vigaszínház oszlopos tagja, az aradi színpadon vendégként — első fellépésére „a Zauzi kisasszony” címszerepét vállalta, melynek budapesti óriási sikere az ő nevéhez fűződik, az összes budapesti lapok, annak idején a legnagyobb elismeréssel emlékeztek meg Nusi alakításáról, az aradi közönség pedig szeretetteljes teljes melegevel fogja üdvözölni a mi kedves vendégünket. Pénteken „a Nem tudomka” és szombaton „a Cigányprimás” fő női szerepét játssza Nusi, ezek az alakítások különben is felejthetetlenek az aradi közönség előtt.

* A tengeralatti háború. (Az Apolló-szenzációs műsora.) A világháborúból kiszakított eleven történetet dolgozott fel Walter Schmidt-hassler jónévű német író „Az U. 9. hőse” című drámában. A német buvárhajók vakmerő háborujából kiválasztott magának egy megkapó eseményt, az U. 9. történetét s azt szentimentális milióbe állítva, mozidráává dolgozta fel. A rendkívül érdekesen megírt darabot a filmgyár remekül elevenítette meg. Emberfeletti dolgokat produkál ebben a képben a kinematográfia korlátlan technikája. Valóságos szemlélőként előtérbe kerül a német buvárhajó és egy ellenséges oirkáló fenségesen borzalmas harca. Az ember szíve megdobog a nagy-szerű látványosságra s csodálat tölti el, hogy miként lehet ennyire életlenül lekopirozni a nagy világháború legérdekesebb fejezetét, a tengeralatti blokádot. A mai premieren óriási sikerre volt az Apollóban ennek a kolosszális háborús drámának s zajos tetszést váltott ki a publikumból Psilander legújabb nagyszerű alakítása: „A bibliás ember” is. Az Apolló hatalmas műsorában még szerdán és csütörtökön gyönyörködhetik a közönség. Az Apolló igazgatósága ezúton előre figyelmezteti a publikumot, hogy nem folytatólagosak az előadások. Az első előadás pontosan 5 órakor kezdődik.

* Egy csunya asszony regénye. Az (Uránia szenzációs újdonsága.) Ez az artisztikus társadalmi színmű, egy csunya asszony története, egy asszonyé, aki dögizgaz, de szomorú, mint egy partmenti fűzfa, mert nem született szépnek s ezt semmitéle kincsen meg nem szeretheti. Gyötrelmes órák okozójává lesz számára ez a tudat, mikor előtte látja a bájos ifjúságot. Szeretelmre, megértésre vágyik és ezt pénzzel véli elérhetőnek, ha másképpen imádtatja szerelmét el nem érheti. De minden pénzen, minden lekötözöttség végül győzedelmeskedik a szépség, az ifjúság varázsa és ő ismét a régi, hüvös csunya asszony lesz, aki-nek csak elmerengenie szabad a más boldogságán. Erről a hangulattal telített filmről még csak ezt kell megjegyezni, hogy a rendezése pompás, ötletes, csupa élet. — A sors botondja, Schickraut film az Uránia legközelebbi szenzációja.

Békekötés után hat hónapig érvényesek a mandátumok.

(Törvény az országgyűlés tartamának meghosszabbításáról. — Teljesítette a kormány az ellenzék kívánságát. — Vázsonyi váratlan támadása Apponyi ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, április 27.

A katonai javaslatokat — valamennyi közt a legfontosabbat — impozáns egyértelműséggel tető alá hozta a képviselőház a megérlelt főrendiház számára, ahol bizonyos egyhangu elfogadása s így hamarosan megnyerve a király szentesítését, törvény válik belőle. A mai ülés napirendjén a tegnap letárgyalt javaslatok harmadik olvasása volt kitűzve, ezután sorra került az országgyűlés tartamának kivételt meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat; az 1901—1915. évi országgyűlések tartama alatt a főrendiházban örökös tagsági jogot nyers családok névjegyzékének törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslat és végül Krassó-Szörény-, Ung-, Csanád- és Szatmár vármegyékben öt százalékos meghaladó pótdó kivetéséről rendelkező törvényjavaslatok.

(Os germának nézték Apponyit.)

Tudósításomba kedves és dertis epizódok iktatok be. Apponyi Albert gróf korán, fél tíz órakor érkezett a képviselőház elé. A bejárat előtt egy német katona fogadta katonás tisztelegéssel és arra kérte, hogy vezesse őt be a házba, mert nagyon kíváncsi megtekinteni a világ legszebb parlamenti épületét. Apponyi Albert gróf készséggel vállalkozott a kalauzálásra, rendre magmutatott mindent. Következett a bemutatás:

— *Glückelholfer* József a nevem, az első számú bajor ezred közlegénye vagyok.

Elmondta aztán, hogy azért volt bizalommal kísérőjéhez, mert os germán tipust ismert meg benne. Előbb a francia harctéren küzdött, majd sebésülten Münchenbe került, ahonnan, egészsége helyreállván, ma délelőtt 11 órakor a Kárpátokba indul. Elmondta még azt is, hogy ő maga is politikus és tagja a centumpártnak. Amikor Apponyi gróf is bemutatkozott, a vitéz német katona szinte csodálkozva meresztette rá tekintetét és elmondta, hogy hiból rég ismeri a grótot. Apponyi aztán arra kérte a német katonát, hogy a harctérről hazatérve, látogassa őt meg. Majd hivatkozva arra, hogy beszédre készül, a német katona kalauzolását átadta Huszár Károlynak.

(Tisza és Apponyi tanácskozása.)

Fél tizenegy órakor Apponyi Albert gróf felkereste Tisza István gróf miniszterelnököt az elnöki szobában és az ellenzék, illetve pártja nevében megbeszéléseket folytatott a mandátumok meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatról. Apponyi Albert gróf kifejezte az ellenzék abbéli kívánságát, hogy a mandátumokat ne egy évre, tehát megállapított időre hosszabbítsák meg, hanem csupán a békekötés után következő hat hónapra. Tisza István gróf ezt a kívánságot elfogadta. Apponyi Albert gróf második kívánsága az volt, hogy ez idő alatt, vagyis a meghosszabbított ciklus alatt csakis a hadiállapottal szorosan összefüggő gazdasági, vagy egyéb mulhatatlanul szükséges pénzügyi törvényeket alkothasson a ház. A miniszterelnök ehhez nem járult hozzá. A tanácskozás háromnegyed tizenegy óráig ért véget, amikor Apponyi a folyosón értesítette pártja tagjait az eredményről.

(Az ülés.)

Beöthy Pál tizenegy órakor nyitotta meg a képviselőház ülését.

A két népfelkeltési törvényt harmadik olvasásban a ház elfogadta és a népfelkeltő törvényről szóló jelentést tudomásul vette.

Ezután Rakovszky Iván előadó ismertette a mandátumok meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot.

Választások hat hónappal a béke után.

Apponyi Albert gróf a függetlenségi párt nevében szolt a javaslatához. 1915. július 21-én lejár ennek a képviselőháznak a megbízatása. Ezt a megbízatást meghosszabbítani senkinek a világon nem áll módjában. Beszélnek mandátum-meghosszabbításról, de ez logikai szempontból egyenesen nonszensz. A mandátumot csak az hosszabbítja meg, a ki adta. A törvényhozás reáruházhatja a képviselőháza bizonyos ideig a törvényalkotás jogát, de hogy képviselők legyünk, azt a törvényhozás nem csinálhatja meg.

Ragaszkodjunk ezért tehát a teendő rendkívüli intézkedéseknek azokhoz, a ténykörülmenyeknek a kizárólagosan tessék menthetővé azt, hogy a népek azt a jogát, a mely szerint az országgyűlés mandátumának lejártá után az országgyűlés választásának joga ismét a kezébe kerül, egyidőre felfüggesztjük és az országgyűlés jogának gyakorlását az országgyűlésre bizzuk. A képviselőválasztások megejtése ma materiális lehetetlenség, mert hiszen épp a tegnap elfogadott javaslattal az ország összes férfilakosságát tizennyolefól ötven évig a harctérré szolitottuk.

Az előadót szemben a fix határidő megállapítását helyteleníti.

— Szerinte leghelyesebb kimondani, hogy a békekötés utáni hat hónap lejártával az országgyűlés meghosszabbított mandátuma véget érjen. Akkorára már mindenki hazajön a harctérről. Megszűnik a kivételes állapot, felszabadul a közakarát és szabadon nyilatkozhatik meg a nemzet közvéleménye. Hogy mi értendő a békekötés időpontja alatt, azt jóhiszemű kormányzás mellett vita tárgya sem lehet. Fontos garancia annak a kimondása, hogy az ideiglenesen meghosszabbított országgyűlés jogköre csak az állami élet folytonosságához és a háború folytatásához szükséges intézkedések megtételére terjed ki. Ki kell mondani, hogy az új törvények hatálya, amelyet a meghosszabbított országgyűlés idejében hozattak, az újonnan összeült országgyűlés első hat hónapjának letele után önmaguktól megszűnik. Továbbá azt kívánna még, hogy az a rendkívüli tényállás, amely az országgyűlés tartamának meghosszabbítását egyedül indokolhatja, ne csak a képviselőház naplójában, hanem magában a törvényben is megemlítessék. Ha van kérdés, amelynek megítélésére a legteljesebb objektivitás és a legnagyobb alkotmányos skrupulozítás szükséges, ugy ez a most szőnyegen levő kérdés.

Elfogadja a kormány Apponyi egyik indítványát.

Tisza István gróf miniszterelnök asszal kezdte felszólalását, amivel Apponyi végezte, hogy tudniillik a magyar parlamentarizmust és a magyar alkotmányosságot érintő kérdéstről van most itt szó, amely annál kevésbé alkalmas pártpolitikai megítélésre, mert a magyar parlamentarizmus és a magyar kormány drága kincse minden kérdésnél és kényes voltát és éppen azért, ha nem is teljes mértékben, de messzemenőleg magáévá teszi Apponyi gróf kívánságát és ki fogja azokat elégiteni egészen addig a határig, amelyen a kívánságok teljesítése szintén fontos és nagyjelentőségű alkotmányos kérdésekké ütőzök. Teljes mértékben aláírja Apponyi gróf ezt a szeritelét,

hogy a mandátumok lejártá után a képviselőház életének törvényhozás után való meghosszabbítása a legsúlyosabb alkotmányjogi aggodalmakat idézi fel, tehát az csakis a mai egészen kivételes helyzet kénszeré alatt történhetik meg. Nem tartja fizikai lehetetlenségnek, hogy általános választásokat hajtsunk végre, de kétségtelen, hogy azok olyan viszonyok között mennének végbe, a melyek között alkotmányjogi szempontból erkölcsi lehetetlenség általános választásokat tartani. Apponyi súlyt helyez arra, hogy ennek a kivételes állapotnak a körülírása magában a törvényben is ünnepélyes formában kifejezésre jövsön. Ehhez a maga részéről hozzájárul. (Helyeslés a baloldalon.)

— Ha gróf Apponyi azt tartja, hogy helyesebb magát a képviselőház tartamának meghosszabbítását nem naptári időhöz, hanem a kénszerhelyzet tartamához kötni, ennek a kívánságnak is deferál. (Elénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) De nem fogadhatja el Apponyi előterjesztését a harmadik kérdést illetőleg, tudniillik, hogy a meghosszabbított országgyűlés hatásköre korlátoztassék. Határvonalat felállítani abban a tekintetben, hogy mit kell államérdekből a törvényhozásnak elintéznie a kivételes idő alatt, nem lehet. Ha a törvényhozás jogaorét korlátoznék, igen kellemetlen és kényes kérdés kérdése merülhetne fel. Az a nézete, hogy az állam magát nem foszthatja meg bizonytalan időre attól a lehetőségtől, hogy a maga akaratát szabadon kifejezésre juttathassa.

Vázsonyi Vilmos Apponyi közjoga ellen.

Batthyány Tivadár gróf: Az a nép, amely itthon a legnagyobb fegyelmzettiséget, a harctéren pedig páratlan hősiességet és vitézséget tanusít, az megéreitt az általános választójogra. Ettől a törvényhozástól a nép megkövetelheti, hogy a háború után a népjogok általánosítását ne ilyen korcs alakban vigye keresztül, hanem az egész vonalon a legteljesebb demokrácia jegyében.

Vázsonyi Vilmos: Az országgyűlés választása csak szabad véleménynyilvánítás lehetősége mellett történhetik. Ha a határszéli megyékre gondolunk, amelyeket az ellenséges nyugtalanít, már is fizikai akadályát találjuk annak, hogy most képviselőválasztások menjenek végbe. Bizonyos, hogy kénszerhelyzettel állunk szemben. A mandátumok meghosszabbítására nézve egyetért gróf Apponyi Alberttel, de az ő összes alkotmányjogi skrupulusait nem osztja. A mandátum-meghosszabbítás az alkotmányos szempontjából eshetik kifogás alá, közjogba és tételes jogba nem ütőzik. Különben is a képviselőház törvénynek köszönheti létét és a törvényhozásnak a főrendiház és a király is részese. Az a körülmény, hogy világháború volt, amikor ezt a törvényt meghozták, teljesen veszélytelené teszi azt az aggodalmat, hogy precedenst lehessen alkotni. Azt a fel-fogást, hogy a képviselőház ez alatt a meghosszabbított tartama alatt csak negotiorum gestor legyen, a képviselőház állására veszedelmesnek tartja. Az országgyűlés kötelessége, hogy azt az igazságtalanságot, a melyet a választójog megalkotásával alkotott, jóvá tegye. Azt a népfelkeltő osztályt, amely ötven éves korig tizenkilenc éves korától és a jövőben ezentul tizennyole éves korától fegyveresen védi meg a nemzetet, tehát a nemzet sorsát intési, be kell vonni a nemzet sorsának intzésébe. Ha ezek háboruban megvédik a nemzetet, ha döntenek a nemzet sorsa fölött, akkor a békében is be kell őket vonni a nemzet sorsának intzésébe.

Az elnök a vitát bezárta.

A többség az alkotmánypárttal együtt általánosságban elfogadta a javaslatot.

A függetlenségi párt ellene szavazott.

(Következett a részletes tárgyalás.)

Az első szakasznál Apponyi Albert gróf szólalt fel.

Apponyi Albert gróf az első szakasznál módosítást nyujt be és felhasználja az alkalmat, hogy feleljen arra a váratlan támadásra, a melyben Vázsonyi Vilmos őt részesítette. Azt állja, hogy Vázsonyi az alkotmányos

skrupulotizásnak és a nemzeti szellemnek tett szolgálatot felszólalásával. Vázsonyi úgy tette fel a dolgot, mintha szóló tagadta volna az országgyűlésnek azt a jogát, hogy a képviselők mandátumának időtartamát meghosszabbíthatja, holott ő is azt mondta, hogy az országgyűlésnek formailag joga van hozzá.

Ami Vázsonyinak azt a megjegyzését illeti, hogy szóló megakarja-e akadályozni azt, hogy a nemzet harcos fiai iránt mutatott szükkeblőséget a választójog terén jóvátegye, ezen nagyon esodálkozik. Mindig azért fog küdeni, hogy széles rétegek önfeláldozó magatartása méltó módon honoráltassék, de Vázsonyi erre az országgyűlésre akarja bízni a választójog megjavítását, ami lehetetlen. A választói reformot az újonnan megválasztandó parlament alkotja majd meg. A választói reformot, amely teljes mértékben számol az igazsággal. Indítványt nyújt be, amely szerint a törvényben mondják ki, hogy csak a világháború alatt teremtett kényszerhelyzet folytán hosszabbítja meg a törvényhozás jogát.

Tisza István gróf hozzájárul Apponyi módosításához.

A szakaszt Apponyi módosításával elfogadják.

A második szakasznál Apponyi javasolja, hogy a békekötést követő hat hónap elmúltával az országgyűlés jogai önként megszűnnek és hogy ennek a parlamentnek hatásköre korlátoztassék.

Tisza István gróf a hatáskör korlátozását előző módosításához nem járul hozzá. Elfogadja azonban Apponyinak azt a módosítását, amely békekötés után az országgyűlés jogainak megszűnését kimondja.

A szakaszt Apponyinak ezzel a módosításával fogadják el.

Ezután déli szünet következett.

A törvényhatósági választások.

A képviselőház délután háromnegyed ókor a törvényhatósági választásokról szóló törvényjavaslatokat kezdte tárgyalni. Rakovszky Iván előadó elfogadására ajánlja. A törvény átmeneti állapotot teremt és kimondja, hogy a választásokat nem ezerkilencszáztizenötödiki, hanem a tizennegyedik névjegyzék alapján tartják meg. Budapesten ellenben az 1914-es képviselőválasztási névjegyzék alapján.

Sághy Gyula nem fogadja el a javaslatot és ajánlja, hogy a mandátumok mintájára halasszák el az új választást a békekötés utáni három hónappal.

Polónyi Géza felszólalásában kizárólag a fővárossal foglalkozik. A fővárosi választások elhalasztása szükségesebb, mint a képviselőválasztás elhalasztása. Leghelyesebb megoldás az, ha a békére három hónappal tartják meg az új választásokat.

A képviselőház Springer Ferenc, Vázsonyi Vilmos, Mezössy Béla felszólalása után befejezte az általános vitát, a javaslatokat elfogadják.

A belügyminiszter felszólalását holnapra halasztotta.

Felolvasták ezután az indítványkönyvet.

Választójog a harotéren levőknek.

Rakovszky István a következőket jegyezte be:

— Indítványozom, hogy a választójog a harotéren levő nonpolgárok valamennyijére kiterjesztessék.

Az interpellációs könyvből Farkas Pál a hadseregszállításról, Szabó István a lórekvirálásról, Bikády Antal és Szmrecsányi György egy-egy interpellációt jegyeztek be, amelyekre holnap fél kettőkor térnek át.

A holnapi napirend a mainak folytatása.

Az ülésnek este nyolc órakor volt vége.

Megkezdődött a Dardanellák második ostroma.

(Ujabb kudarc érte az entent csapatait. — A szultán Gallipoliba érkezik. — Görögország újra tárgyal az entent-tal.)

Távirati tudósítás.

London—Konstantinápoly, ápr. 27.

Sikertelen partraszállási kísérletek a Dardanelláknál.

Konstantinápoly. A Milli távirati ügynökség a főhadiszállásról a következő kommunikét teszi közzé:

E hó 25-én az ellenség hadihajóinak védelme alatt Gallipoli félsziget nyugati partjának négy pontján kísérelte meg a partraszállást, még pedig a Sighin-dere torkolatánál Ariburnu partvidéken, a Pa Tebétől nyugatra és Teke Burnutól nyugatra, valamint Kumrele mellett partraszállított ellenséges csapatot katonáinak szuronyrohama a tengerbe dobta. Az Ariburnu mellett partraszállított csapatok, amikor elő akartak nyomulni, kénytelenek voltak csapataink ellentámadásának engedni. Csapatunk a partra vetették őket vissza. Eme ellenséges haderő egy része jónak látta tegnap éjjel hajóra menekülni. Csapatunk ma sikerrel folytatta támadásait az összes frontokon. Tegnap egyidejűleg egy ellenséges flotta közeledett a tengerszoroshoz, hogy a tengerről hajtva végre az áttörést, de tüzelésünk visszavonulásra kényszerítette. Eközben egy ellenséges torpedónaszádót elsüllyesztettünk, egy másik pedig súlyosan megsérült. A megsérült naszádot Tenedosz irányába vontatták. Ma az ellenség a tengerről nem tett kísérletet a szorosok ellen.

A többi harotéren nem történt fontos változás. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Asquith bejelentte a Dardanellák ellen az új flottakációt.

Genf. Az angol alsóház ülésén Asquith minisztereinek bejelentette, hogy a szövetséges flotta ismét felvonult a Dardanellák ellen és ezzel egyidőben a szövetséges csapatokat szállították, amelyeknek feladata az, hogy a flottakációt egyidőben szárazföldi teitől támadják a törököket. Ugyanekkor az oroszok készen állanak, hogy Odesszából kunduva, a szükseghhez képest flottájukkal és szárazföldi csapatokkal akciót indítsanak. A minisztereinek a Ház színe előtt vállalta a kormány nevében a legteljesebb felelősséget a flotta és a csapatok akciójáért és csak azt kérte, hogy a hosszú ostrom alatt legyen az egész nemzet bizalommal és türelemmel flottája és csapatai iránt.

Önkéntesek az entente csapatokban.

Athén. Mudrosban ezeröttszáz embert szállítottak partra, akik önként jelentkeztek a Dardanellák elleni ostromra a szövetséges csapatok közé. Az önkéntes csapatok élén egy francia ezredes áll, a kiképző altisztek szintén franciák.

Elpusztult német pilóták.

Amsterdam. A Times jelenti, hogy a Tenedosz bombázó két német repülőgépet lövések érték. Sorsukról nincs hír.

Szemtanu az ostromról.

Konstantinápoly. Az Osmanischer Lloyd haditudósítója jelenti a gallipoli főhadiszállásról:

Április 28. — A Boszporusz körül, tisztán politikai jellegű, naponta megismétlődő bombázás az oroszok részéről ma is megtörtént. A

mai bombázás egy félórát tartott, nem is viszonoztuk és semmi kárt sem okozott. A Gallipoli felé irányuló bombázás sem járt semmi eredménnyel, egy légi támadás azonban a polgári lakosság köréből követelt áldozatokat.

Erzerumból hivatalosan jelentik, hogy az oroszok a kaukázusi határvárosokat bombázták sőt négy helyre, Ardj, Maguzus, Kepen és Veld-Baba városokba, be is törtek. Itt a háttáron nem is háború folyik orosz részről, hanem formális fosztogató hadjárat. A rendes szokástól ellérőleg es alkalommal annyiban tértek el, hogy a férfilakosságot nem irtották ki, bár a nőket éppen olyan gyalázatos ki-méletlenséggel bánták el, mint eddig is.

A csapatok előtt ma hirdették ki, hogy a szultán a legközelebbi napokban Gallipoliba érkezik és személyesen vizsgálja meg a Dardanellák erődítéseit. A hírt a tisztikar és a legénység lelkes örömmel vette tudomásul. Azt hiszik, hogy a magas látogatás alkalmából, több érdemes emberünket fogja kitüntetés érni.

A szultán ma, az osztrák-magyar és a német nagyköveteket magához kérte és közölte velük, hogy a magyar, osztrák és a német Vörös Kereszt céljaira, magánvagyonából nagyobb adományt adott, amelyet a kincstárnok fog folyósítani.

Ma van az évfordulója annak a napnak, amikor az ifju-törökök bevonultak Konstantinápolyba. A legénység koszorút küldött az akkor elesett hősök sírjára. Gallipoliban diszintenzialeetet tartottak azoknak emlékére, akik zseniális államcsínyükkel alapját vették a modern és haladó Törökországnak és a szent eszméért feláldozták életüket. A gyászünnepségen megjelentek Ausztria-Magyarország, Németország és Bulgária gallipoli képviselői.

Görögország új tárgyalásai.

Athén. A külügyminiszter a lapok képviselőit magához hivatja és arra kérte, hogy külügyi kérdésekben a nemzeti érdekek megóvására való tekintettel ne gyakoroljanak kritikát. Kérte továbbá, hogy az egész sajtó támogassa a kormányt súlyos missziójában. A Venizelosz-párti lapok képviselői kijelentették, hogy nem tehetnek eleget a miniszter kívánságának, mert a kormány nem a nép többségéből került ki. Ez az első eset, hogy a lapok nemzeti kérdésekben nem vetik magukat alá a kormány utasításainak, ami igen kínos benyomást keltett.

Milano. A Corriere della Sera jelenti Pétervárról: Az ententének Görögországgal folytatott tárgyalásai a lapok szerint informatív természetűek. Görögország Kisázsia nyugati partvidékének birtokára vágyik, hogy a határt arra a hegyláncolatra helyezhesse át, amely a török Anatóliát elválasztja a görögök partvidékétől. A Ruszkoje Szlovo szerint az entente érdekei nagyon is megegyeznek egy Nagy-Görögország érdekeivel, a melynek Oroszországgal való szomszédosága állandó biztositékát nyújthatná a Kelet békéjének; ha azonban Görögország nemzeti ideáljait meg akarja valósítani, akkor nyomban cselekednie kell.

Milano. A Corriere della Sera jelenti Athénből: Görögországnak az entente-hatalmakkal való tárgyalásai igen problematikus természetűek. Gunarisz nem a meggyőződés hevével folytatja a tárgyalásokat, hanem tisztán a választásoknál akar ez uton kedvező talajt biztosítani magának.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

Budapest. (Hivatalos.) A flotta-parancsnokság közli: Az 5. számú tengeralattjáró Frapp György lovag parancsnok vezetésével a joni tengeren Leon Gambetta nevű francia páncéloszt megterpedozta és elsüllyesztette.

Köln. A Kölnische Zeitung írja: A magyar képviselőház tegnapi manifesztációja világtörténelmi jelentőségben Mária Terézia országgyűlése felett áll. Különösen jelentőségteljesek voltak az ellenzéki nyilatkozatok. Amit Tisza István gróf mondott a magyar nemzet lojalitásáról, az nem üres szó, amilyent Párisban és Pétervárott-hallani.

Berlin. A német lapok az elragadtatás hangján írják a tegnapi magyar képviselőházi ülésről. Kijelentik, hogy a tegnapi tárgyalás újabb biztosíték a végleges győzelem mellett.

A B. Z. am. Mittag írja: Akkor, midőn Tisza lelkes himnuszt mondott az osztrák-magyar-német fegyverbarátság mellett, hirtelen visszatért, hogy az Ysern-esatorna melletti győzelmes harcokban az osztrák-magyar csapatok is részt vesznek.

Budapest. Tisza Lajos gróf az elmúlt éjszakát nyugodtan töltötte, sokáig aludt. Ma délután ismét hőemelkedés mutatkozott, amely egész napon át tartott.

Milano. Az olasz lapok egybehangozóan közlik, hogy a Kamarát a május 12-ikére kitűzött ülés helyett csak később fogják összehívni, tekintettel a tügögben lévő diplomáciai tárgyalásokra, amelyeknek menetét parlamenti nyilatkozatok megzavarhatnák.

Bukarest. Május másodikára a román szociálisták kongresszusra hívták össze a bolgár, szerb és görög szociálistákat, hogy tüntessenek a semlegesség mellett.

Szótia. A montenegróiak az albánokat megütköztek Malissza mellett. Száz-tizenhet albánt megöltek, köztük sok asszonyt és gyereket.

Budapest. Ma délután öt órától nyolcig Teleszky pénzügyminiszterrel konferencia volt a Pénzügyintézet központi irodájában. A minisztereken kívül résztvettek Andrássy Gyula, Apponyi Albert, Sztéryenyi József, Földes Béla és Beck Lajos. Megállapodni nem tudtak. Pénteken folytatják a tanácskozást. A ház pénteken és szombaton nem tart ülést. Hetten az indemnitást tárgyalják.

Milano. Velencében Vaienti és Perini nevű olasz katonai aviatikusok háromszáz meterről lezuhantak. Lagunákban lévő mocsaras szigeten halva találták őket.

Bécs. Az osztrák közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a háboru óta bezárt krakói egyetemen apri-

lis 29-én megkezdődjenek az előadások.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti: Kabatepe közelében partraszállott ellenség hadállásait rohammal bevettük. Az ellenség súlyos veszteséggel az egész arcvonalon visszavonul, nagy részét tengerbe kergettük. A csapatok, akik menekülni nem tudtak, nagy tömegekben megadták magukat.

Stockholm. A japánok nemrég 10.000 darab fojtógázt terjesztő bombát szállítottak Oroszországnak.

Ausztria-Magyarország hadbavonulása (Hadseregünk felvonulása az oroszok ellen. — Két győzelem.)

Távirati tudósítás.

Budapest, április 27.

Ausztria-Magyarország hadbaszállása címmel a sajtóhadiszállás kimerítő jelentésben számol be monarchiánk haderejének eddigi tevékenységéről. A jelentés első részét kivonatossan ma közöltük. A hivatalos jellegű közlés további részeiben ezeket tartalmazza:

— A tulsulyban lévő ellenségnek még a határalakulás is előnyére volt. Északi seregünknek ezért offenzívába kellett menni. Közben az események megmutatták, hogy Oroszország a mozgósítást régóta előkészítette. Repülőinknek augusztus 14-én megkezdett felderítése megállapította, hogy oroszok felvonulása sokkal jobban előrehaladt, mint a mennyire az események rendes fejlődése mellett számítani lehetett. Ez a gyors cselekvésre sürgetett.

Augusztus 19-én az északi hadsereg készen állott. Balszárnyát Dankl tábornok vezetésével a krakói, pozsonyi és középgaliciai hadtestek alkották. A San alsó folyásánál Dankl Kummer tábornok krakói csapata és a Woyrsch-féle német hadtest támogatja. Dankl-tól keletre állott Auffenberg a bécsi, kassai és leitneritzi hadtestekkel a tarnograd-niemirovi vonalon. Lemberg körül Brudermann tábornok a gráci és innsbrucki hadtesttel, végül Köves tábornoknak az erdélyi hadtesttel feladata volt a Tarnopolon át várható ellenséges előnyomulást késleltetni. A hadművelet folyamán a csoport támogatására a zydaczów-halliczi Dnyeszter-szakaszra rendelt és augusztus 25-étől kezdve érkező Böhm-Ermolli hadsereg volt szánva, amelyet a budapesti és temesvári hadtestek alkottak. Ez az egész csoport összesen 200 zászlóalj, 170 lovasszázadból és 130 utégből, amelynek feladata volt az északon és északkeleten jelzett ellenségnek ellentállani, amíg támadó csoportunk északon, a Visztula és Bug között, megtámadja és megveri az orosz haderőket. Ezek az intézkedések abban az irányban, amelyet az első döntés céljaira kiszemeltünk, de amelyet a viszonyok egyenesen reánk is kényszerítettek, tényleg két sikerre: a kraszniki és zamosch-komarowi győzelemre vezettek.

Olcsoőbb lesz a hus.

(20—25 százalékos áresés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, április 27.

A kormány tudvalevően felfüggesztette a legfontosabb élelmiszerek behozatali vámját, hogy ezzel a husinségen és a drágaságon segítsen. Arra a kérdésre, hogy ez az intézkedés miképpen fog érvényesülni a főváros husellátásában, beavatott helyről a következőket mondták:

— A vám felfüggesztésének már tegnap volt hatása. A borjúhús ára — háboru tartama alatt első ízben — leszállt. Természetesen még nincs külföldi behozatal, de már tartózkodóbbak a vásárlók és ennek révén előzékenyebbek az eladók. A sertéshús ára is csökkenteni fog. A zsiré nem, mert nehéz sertéseket már eddig is vámentesen lehetett behozni. Kisebb súlyú, nyolcvan kilón aluli hussertés és süldő azonban bőven kerül majd a magyar fogyasztók elé. Ha a közvetítő kereskedelem nem lesz tulságosan szemérmetlen, ha a hatóság erős kézzel féken tartja a spekulánsokat, — akik máris azon vannak, hogy a vámfelfüggesztés hasznát maguknak biztosítsák, — hogy nyolc-tíz napon belül a husfélék huszhuszonöt százalékos áresökkenését remélhetjük.

— Hazai Samu az öreg népfelkelők sorozásáról. Budapesti jelentő tudósítónk: Hazai Samu honvédelmi miniszter egy estilap tudósítója előtt kijelentette, hogy a 18—43—50 évesek sorozására aligha kerül előbb sor augusztus 15-ikénél. Kiképzésük pedig eltarthat november közepéig.

— Hósi halál. Haraszty Károly szolnok-megyei földbirtokos, aki a háboru kitörésekor önként jelentkezett szolgálatért, a kárpáti csatában elesett. Haraszty, aki felesége Keppich Gaby révén Ypsilanti hercegnek sógora, egy ízben már súlyosan megsebesült, de felgyógyulva visszasietett a harctérre. Passzionátus sportember volt a régebben egyik football klubnak aktív tagja. Halálát felesége, született Keppich Gaby a két gyermeke gyászolja. Tragikus módon értesült az alhunyt földbirtokos atyja Haraszty Tivadar, fia haláláról, amelyet előtte titkoltak. Az öreg ur tegnap Szolnokon tartózkodott s feltűnt neki, hogy a vármegyeházán fekete lobogó van. Érdeklődött a hajdunál, de az nem akarta megmondani, hogy miért van kitűzve a gyászlobogó. Tovább kérdészködött, míg megtudta, hogy a fekete zászló fiának — aki megyebizottsági tag volt — halálát jelenti. Haraszty Károly közeli rokonságban állott a békéscsabai Haraszty családdal.

— Résztvényesek klubja. A Neue Freie Presse érdekes alakulásáról ad hírt. Prágában új klub létesült, amely a társadalmi szervezkedés eszközeivel igyekszik a résztvényesek érdekeit a résztvényetársasági igazgatóságok magatartásával szemben megvédelmezni.

— A franciák veszteség-listá kiadását követelik. Genfből jelentik: A párisi Humanité értesülése szerint ötvenhat képviselő indítványt nyújtott be a kormányhoz, melyben az augusztus 4-től december 31-ig való veszteséglisták gyors kiadását követelik. Az indítványt a hadbavonultak családjainak kívánságával okolják meg, akik kilenc hónap mulva végre tudni akarnak hozzátartozóik soráról.

— Kinevezés. A földmivelségi miniszter Finta Lajos kir. főmérnököt az aradi folyammérnöki hivatal vezetőjét királyi műszaki tanácsosná nevezte ki. A kinevezés nemcsak hivatal és pályatársaiiban kelt örömteli visszhangot, hanem Arad város előkelő közönsége széles rétegeiben is nagy megelégedést ébreszt. Finta Lajos nemcsak egyike Arad legkiválóbb mérnökeinek, hanem nobilis gondolkozásu, meleg szívű ember, aki mindent meglát, mindent megjegy. Hivataltársai a megmondható, mennyire nem sablonos ember, mennyire liberálisan kezeli hivatalfőnöki teendőit és mit tett alsóbbrendű személyzete érdekében. Mint egy nagy és előkelő hivatal vezetője, alig néhány esztendei működés után mintaszerű adminisztrációt teremtett és ami Arad szempontjából a legfontosabb az ő hivatalfőnökségéhez fűződik a Maros szabályozása régóta vajdó ügyének lendületbe hozatala. Már az elmúlt esztendőtl kezdve, a földmivelségi kormány jelentékenyen felemelte a Maros szabályozása és hajózhatóvá tételére fordítható összeget, ez idén pedig (dacára a háborús viszonyoknak) a minisztertanácsban keresztül ment, hogy a háboru után évi 1,000.000 korona dotációval siettesse a nagy művet. Arad városa külön lekötelezettje Finta tanácsosnak. Egyedül az ő javaslatára és közbenjárására létesült ugyanis az elmúlt esztendőben legnagyobb részét kormány költségén a város legzsebb, legégszűsebb sávonalra, a Kulturpalotától az Erzsébet-hídig húzó pompás, széles védgát, az ennek előtte ugyanott levő hepe-hupás, girbe-görbe, macskafejes kövezetű töltés helyett, amely azonhan sem a gyalogosok, sem a járművek számára nem volt már jó. De nemcsak mint hivatalfőnök, mint mérnök van a helyén, dolgozik szüntelen, hanem Arad társadalmi munkásságában is élénk részt vesz. Az aradi Mérnök és Építész Egylet választmányának legbuzgóbb tagja, ki ez egylet életében épp oly eleven tényező, mint aradi Korcsolyázó Egylet és a Maros Evezős Egyletben is, valamint nagy adományokkal és összegekkel segíti elő Arad minden humánus mozgalmát. Jövő működése elé, mely kétség kívül sok sikert rejt magában, élénk várakozással néznek nagyszámu barátai és tisztelői.

— Cenzura Norvégiában. Krisztiániából jelentik: A norvég kormány törvényjavaslatot nyújt be, a melyben a levél- és táviró-cenzura behozatalát kéri. Ez az első levélcenzura, a melyet nem hadviselő államban rendelnek el. A javaslat kimondja, hogy a király joga lesz az, hogy a posta- és táviró-cenzurára vonatkozó rendeleteket kibocsássa. A javaslat indokolása pedig azt mondja, hogy a cenzurát az állam biztonsága megkívánja. A törvény csak a most dúló háboru idejére lesz érvényes, a békekötés után hatályon kívül helyezik, kivéve azon személyek levelezését, a kik gyanusak, vagy le vannak tartóztatva.

— Leszállították a boltbéreket. Milánóból írják: A Corriere della Sera jelent, hogy a római háztulajdonosok, tekintettel az általános üzleti pangásra, az összes boltbéreket leszállították. A leszállítás 30-50 százalék között mozog.

— Ivóvízmizéria Pétervárott. Frankfurtból táviratozzák: Az orosz Rjeca felszólítást intézett az orosz hadügyminiszteriumhoz, hogy indíttasson eljárás Szentpétervár városi vezetősége ellen, mivel bűnös módon elmulasztott az országgal gondoskodni arról, hogy a lakosság számára használható ivóvizet biztosítson. A miniszterium egy műszaki bizottságot nevezett ki az ügy megvizsgálására.

— A francia asszonyregiment. Párisból jelentik: A francia asszonyregiment szervezése a legkomolyabb stádiumban van. A *Petit Parisien* a mulatságos intézményről újabb részleteket közöl. A nők ezrede a következő címet viseli: *A francia és belga nép önkéntes nemzeti védelmi csapatja*. Az ezredbe csak gyermektelen, vagy olyan nők vétetnek föl, akiknek a gyermekei legalább tizenkét esztendősek. Nincs tehát kizárva, hogy a csapatban a nagyanya, az anyával és unokával fog együtt szolgálni. Az ezred két részre oszlik, az egyik az intézőség osztága, a másik pedig a tulajdonképeni kombattáns elem. Az intézőség hivatalokban, konyhákban és szabóműhelyekben talál munkára. A tulajdonképeni harcos elem biciklin, motorkerékpáron és automobilon teljesít szolgálatot. Ennek a harcos elemnek lesz még egy ugynevezett Walkür-osztálya, amelynek tagjai staféta-szolgálatra, őrszolgálatra, valamint a meghódított országokban és munkálatoknál találhatnak alkalmazásra. Köztük lesznek az ugynevezett „Agents de liaisonok” is, akik meglehetősen diszkrét megbízásokat fognak végezni. Ez a harcos elem természetesen fogveres kiképzésben részesül és amazonokhoz illő nevet kap: *„Regiment de Jeanne d'Arc”*. A hölgyek gyalogosan és lovon fognak szolgálatot teljesíteni, kötelesek biciklizni megtanulni, lovukat ápolni, a motorkerékpárt kijavítani, uszni, revolverüket és nyílkat kitűnően kezelni. A hölgyeknek meg kell esküdniük, hogy fegyvereiket csak szolgálat esetén és csupán a haza ellenségei ellen használják. A franciák céljait ezzel a női ezreddel valóban nem igen lehet megérteni. Egyáltalában nem valószínű, hogy a hölgyekben való fölöslegeket ilyenformán akarják lecsapolni.

— Köszönet. A Hasszinger-utcai tartalékkórház vezetősége köszönetet mond mindazon nemeslelkű adakozóknak, kik mióta kórházunk létesült 3-4 koronával havonta a mindennapi kávéhoz hozzájárulnak: Rozsnyai nővérek, özvegy Kemény Salamonné, Kemény Manóné, dr. Vadász Armandné, Somló Armin dr., dr. Grossmann Jakabné, Skaler Károlyné, Zinner Vilmosné, özv. Blazsivitsné szül. Tabajdi Ida, Adler Dánielné, Weiszberger Sámuelné, Färber Lajosné, Fleischer Dánielné, Kohn Samuné, Kosminski Károlyné, Guttmann Samuné, Bársony Andorné, Róth Izidorné, Glück Károlyné, Uray Jánosné, Koch Dánielné, Koch Rezső, May Jánosné, Königsdorfer cukrász, Pálffy Mariska, Stern Cecília, Paplicky N.-né, Stein Józsefné, Radó Gyuláné, Vajda Bertalanné, Stern Miksáné, Salgó Pálné, Salgó Józsefné, Hoffmann Béláné, Münz Józsefné, Rajz Jenőné. Természetbeni adományokkal állandóan hozzájárultak a következők: Steinitzer Józsefné, Nánási Ilonka, Schönberger N.-né, Magyarai Márta, Piek Ernőné, Sonwarz Hermanné, Schenk Rudolfné, Róth Józsefné, Eiser nővérek, Eisen Józsefné, Poltz Józsefné, Lutiwák Izaakné, Szedresyné, Seli Mátyásné.

— Aradi katonák az aradi közönséghez. Az aradi háziereid kárpáti táborából ismét üdvözlöt hozott a posta rózsaszínű tábori levelező-lapon az Aradi Közlönyhöz az aradi közönség számára. A tizedik század küldi ezt az üdvözlöt április 23-i kelettel:

Tekintetes szerkesztőség! A leghálásabb szívvel köszönjük a nemeslelkű aradi közönség hűsvéti adományát úgy magam, mint tisztjeim és századam nevében. Teljes tisztelettel: Antal Károly hadnagy, Hintzregger zászlós, Steinhübel zászlós, Blaha, Szuck, Péczely Béla, a legénység nevében: Klein Miksa.

— Egész könyvtárakat és bélyeggyűjteményeket vesz méltányos árban Kerpel könyvkereskedése.

— A családirtó anya. Budapestről jelentik: Szmotyék Emmát, aki tegnap a Visegrádi-utca 43. számú házában revolvert fogott két kis gyermekére, azután pedig önmagára lött, a Rókus-kórházba szállították, ahol kihallgatta a rendőrség. Elmondotta, hogy négy évig együtt élt egy igazgatóval, aki az utóbbi időben elhídegült tőle. Igaz ugyan, hogy anyagilag gondoskodott róla, mert havonként 200 koronát adott, de amikor legutóbb Budapesten járt, őt nem kereste fel, ezért elkeseredésében akart családjával együtt megválni az élettől. A tizenhathónapos József nevű gyermek azonnal meghalt, a nagyobbik fiút, a két és fél éves Györgyöt, a Fehér Kereszt-kórházban megröntgözték és megállapították, hogy a golyó nem érte a csontot és a gyermek egy-két héten belül felépül. Az asszony állapota is lényegesen avul.

— Az orosz tisztok tulhangosak. Kopenhágából jelentik: A *Ruskij Invalid* című lap élesen megtámadja azokat a sebesült tiszteket, akik Pétervárott vannak szabadságon és az éjszakai helyiségekben olyan hangosan tárgyalták a hadsereg dolgait, hogy a helyiségben jelenlévő titkos kémekek e beszélgetésekről igen fontos értesítéseket kaphatnak. A lap arra figyelmezteti a tiszteket, hogy vigyázzanak a nyelvükre.

— Kereskedelmi szaktanfolyam. Minden hó elsején új (gyors-, gépirási-, könyvelési) tanfolyamot nyitnak. Tandíj összesen 50 korona. Beiratkozás a délelőtti órákban. Zitter és Hollós. Báró Bohus-palota.

— Nagy levélpapírvásár Kerpelnél.

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.

Sebesültek jönnek.

(Katonák a műtő-asztalon. — Megfigyelések a kórházban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 27.

Sötét este van... A kórház nagy udvarán a sebesülthordozók ütemes löptei hallatszanak, amint nagy vigyázattal viszik a sebesülteket a hordágyakon. A sebesülteket, akik a sok szenvedés és fájdalom leküzdésére összeszorított fogakkal, ökölbe szorított kezekkel fekszenek, kiknek szemében még ott él a győzelmes csaták diadalmas mámorja, kiknek arca még fekete a lőpor kormos füstjétől. Lázás lelkületük, kusza gondolatuk a harcmezőn járnak; újra, meg újra átélük a csatater borzalmát, a győzelem, az előretörés földöntúli mámorát, testük a hordágyon leköttve fekszik, de lelkük most is az orosz síkságon rohan, vagy a Kárpátok bérceire kapaszkodik a győzelemért, a hazáért! Nem fáj semmi, nem érznek semmit! Lelkük még a harc téren van...

De a puha, fehér kezek már kibontják őket a hordágyakból... egy sziszzenés... a test újra urrá lesz a maga fájdalomával s felébredati a beteget — a valóságba... S a szerető kezek támogatása közben bemegy a sebesült a ragyogó tisztaságú, fehér, vakítóan világos műtőbe. A jámbor falusi katona, ki mindig irtózott az orvostól a babonás félelenemel húzódtott tőle, most a szokatlan fénytől fájó szemmel szemléli a sok szerszámot, a fehér ruhás orvosokat... a bekötözött bajtársait, néz, fél és csodálja, bámulja az orvostudományt, a kulturát. A szerszámok csörgése, a lázas készülődés, vicsorogás, sebének mindjobban elharapódzó fájdalma, az ismeretlen arok megfélemlitik, úgy érsi magát, mint mikor először hallotta az ágyuk szörnyű bóböblését, a gépfegyverek kattogását s a háboru borzalmas zaját. De nem gondolkozhat...

Községeknek, kereskedőknek, intézeteknek ajánlok étkezési

burgonyát,

legelőbban, azonnal szállítva.

Valódi augsigi kékkövet eredeti hordókban. Csomagoláshoz makulatura papírost.

Rubinstein Mór Arad, Minorita-palota.

Sürgőnycim: Rubinstein szállító, Arad.

1552

1916. ÉL. XIII. J. 7. szám.

Hirdetmény.

Az ujaradi kir. járásbíróság közhírré teszi, hogy a temesvári kir. ltéltábla elnöke az 1915. évi április hó 12-ik napján VII. H. 96. számú rendeletével az ujaradi kir. járásbírószág ügyis mint telekkönyvi hatóság iratal és kezelési könyveire a 18800/1912. I. M. számú rendelet 6. §-a alapján a selejtezést elrendelte és a selejtezési munka foganatosításával Wellisch Alajos irnokot, ellenőrzésével pedig Kövér Akos. kir. járásbíróst bízta meg.

Kiselejtezés tárgyát képezik:

- A) az 1910-ik évet megelőző időből származó:
1. az Fm. jelű fizetési meghagyási ügyek (megkeresések),
  2. az M. jelű polgári megkeresési ügyek,
  3. a Vb. jelű vizsgálóbírói ügyek,
  4. a Bm. jelű bünygyi megkeresési ügyek,
  5. a Bv. jelű büntető vegyes ügyek iratal, — amennyiben mind-ezekben azóta érdemleges bírói intézkedés nem történt.
  6. az El. jelű elnöki ügyek, — kivéve az igazságügyi alkalmazásban állók személyi ügyekre vonatkozó elnöki ügyek és személyi táblázatokat.
  7. az összes használaton kívül helyezett kezelési könyvek és jegyzékek, — kivéve a) a mutatókönyvek, b) irattári sorkönyvek, c) telekkönyvi iktató könyvek, d) letétnyilvántartási naplók,
  8. az ügyforgalmi, tevékenységi és egyéb statisztikai kimutatásoknak és kérdőlapoknak előkészítésére, adataik gyűjtésére és helyesbítésére vonatkozó jegyzékek és iratok,
  9. az igazságügyminiszterhez vagy a számvétséghez felterjesztett számadások előkészítésére, adataik gyűjtésére és kiigazítására vonatkozó iratok (a számadás jóváhagyásának időpontjától számítva).
- B) Az 1905-ik évet megelőző időből származó:
- I. 1. a régi II. irattári osztályba tartozó Pv. lajstromba át nem vitt perenkívüli ügyek iratal (örökösödési, végrehajtási ügyek, előleges bírói szemle, tanuhallgatás s egyéb megkeresésekre vonatkozó ügyek iratal) — kivéve a hagyatékadó végzés, osztályegység, örökösödési és hagyományi bizonyítványokat,
  2. a régi III. irattári osztályba tartozó bünygyek iratal,
  3. az Fh. jelű fizetési meghagyási ügyek iratal,
  4. a Pv. jelű polgári vegyes ügyek iratal,
  5. a fogházra vonatkozó ügyek iratal — mindezek beérkezésük-től számítva.
  - II. 6. az 1905-ik évet megelőzőleg jogerejüleg befejezett B. jelű vétség és kihágási ügyek iratal, — amennyiben a terhelt személye ellen azóta intézkedés nem történt, — az ítéletek kivételével.
- C) Az 1888. évet megelőző időből származó:
- I. összes kezelési könyvek az iktató, a mutató, kiadó, irattári sorkönyvek, kivéve letétnyilvántartási naplók és telekkönyvi iktató könyveket.
  - II. az 1888. évet megelőzőleg folyamatban volt alább felsorolt ügyiratok, amennyiben azokban azóta érdemleges bírói intézkedés nem történt, — nevezetesen
    1. a régi I. irattári osztályba tartozó peres ügyek iratal, — kivéve az ezekben hozott ítéleteket és egyességeket, eskü letételéről vagy le nem tételéről szóló jegyzőkönyveket vagy más iratot, kivéve továbbá az oly ügyiratot, melyhez még ki nem utalt elnöki vagy bírói letét tartozik, valamint mindezen iratokhoz tartozó iratborítékok és irományjegyzékek.
    2. az O. Ob. és Hb. jelű örökösödési ügyek iratal a haláleset-felvételekkel együtt — kivéve a hagyatékadó végzést és osztályegységeket, az eredeti végrendeleteket és halálesetre szóló más eredeti intézkedéseket, vagy ezeknek helyettük őrzött hiteles másolatait és a végrendeletek jegyzékét,
    3. a végrehajtási ügyek iratal,
    4. a telekkönyvi ügyek iratal, ideértve a telekkönyvi hatóságnál folyamatban volt végrehajtási ügyek iratalát is, — kivéve magukat a telekkönyveket, térképeket és más kiegészítő telekkönyvi munka és sereket, a telekkönyv szerkesztési (helyszínelési, póthelyszínelési, betétszerkesztési, betétkiegészítési, térképpótlási, stb.) telekkönyvátalkítási és általában telekkönyvek vezetésére vonatkozó ügyiratokat.

5. bírói letétből a bíróság irattárába áttett okiratok és reájuk vonatkozó iratok.

6. előzetes bírói szemlére vonatkozó ama iratok, melyek perben még fel nem használtattak.

A kir. járásbírószág felhívja mindazokat, akik a selejtezendő iratok közül egyes iratok kiadását vagy tovább megőrzését kívánják, az iránt a selejtező hatóság vezetőjéhez a hirdetmény közzétételétől számított 1 hónap alatt indokolt kérelmet intézzenek.

Ujaradon, 1915. évi április hó 20. napján.

Kövér Akos,
kir. járásbíró.

1551

1948—1916. szám.

Tölgy és cserdonga, tölgy küllő Iparvasuti talpfa, faragott kerítésoszlop és tölgypadló eladás.

A lugosi m. kir. erdőgazgatóság faraktárában készletessé elől megnevezett fagyártmányok 20 csoportban zárt írásbeli ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson eladtnak.

A zárt írásbeli ajánlatok 1915. évi május hó 27-én d. n. 2 óráig a lugosi erdőgazgatóságnál nyújtandók be, hol azok a következő napon nyilvánosan bontatnak fel.

A részletes árverési és szerződési feltételek, és az eladandó anyag kimutatása stb. továbbá az ajánlati űrlap és boríték a lugosi m. kir. erdőgazgatóságnál szerezhetők be.

Lugos, 1915. évi április hó 26-án.

1550

M. kir. erdőgazgatóság.

**Köhögés,
rekedtség és
elnyálkásodás**

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ara 70 fillér.

Tussinal-tea

Ara 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás-
szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemebb ellenszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú
időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinficiálja, utóíze
igen kelleme. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorlát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedüli ily szer, a
világhírű „Tegerit“ korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fentli szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

"Bácsi"

Kérem vegye át levelét a kiadóban. 1556

"Mimosa"

Levelek megjelölt jellegre rendeléssel helyükön vannak. 1558

OKTATÁS.

Keresünk

egy fiatalembert, ki a négy polgárit alaposan tanítani képes. Jelentkezés délután 2—4-ig Izs. Fiu-internátus, Chorin Áron-utca 1. szám. 1545

ÜZLETEK.

Értesítem

a n. 6. közönséget, hogy József főherceg-utí vasbutor üzletemet áthelyeztem Asztalos Sándor-utca 1. és 5. szám alá. További szives pártfogást kérek, tisztelettel Garai Károly, butorkészítő. 1509

ALKALMAZÁST KERES.

Kaucióval

és jó bizonyítvánnyal rendelkező házaspár házfelügyelőnek ajánlik. Cím a kiadóhivatalban. 1554

ALKALMAZÁST NYER.

Könyvelésben

jártas szerényigényű kisasszony, gyárban felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 1558

Egy fiatal

fűszerkereskedő segéd azonnal felvétetik, Luttwák Józsefnél Asztalos Sándor-u. 8. sz. 1557

Keresek

úgyes főfűszerkereskedő segédet. Román nyelv feltétel nélkül szükséges. Pollák M. és Társa, Lipka. 1491

Szakácsnő

— 30—40 éves — jó bizonyítvánnyal, felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

KIADÓ LAKÁS.

Női vagy férfi szabósnak alkalmas 4 szobás lakás, a város legforgalmasabb helyén, azonnal kiadó. Bővebbet Kell és Krausz cégnél. 1502

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, május 1-re kiadó.

Kiadó

Andrássy-tér 25. sz. alatt (Neuman palota) egy I. emeleti 8 szobás utcai lakás. Bővebbet Neuman Testvérek irodájában. 1507

Kiadó

Andrássy-tér 25. sz. alatt (Neuman palota) egy II. emeleti 8 szobás utcai lakás. Bővebbet Neuman Testvérek irodájában. 1542

Kiadó

Asztalos S.-u. 2—8. sz. alatt 2 utcai, I udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a szükséges mellékhelyiségekkel, azonnaira, vagy 1915. május 1-re. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Kiadó

Andrássy-tér 25. sz. alatt (Neuman palota) egy II. emeleti 5 szobás utcai lakás. Bővebbet Neuman Testvérek irodájában. 1508

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háromkerekű

csomagszállító (tricikl) kocsit keresek, használtat, megvételre. Cím Az Est aradi kiadóhivatalában. Telefon 898. 1555

Valódi

nyári homoki rózsaburgonya 50 kgmon felelő tetszerint mennyiségben, waggontélenként is kapható Rubinstein Mór cégnél Arad, Weitzer János-utca Minorita-palota. 1874

Házbérekönyvek

célszerű beosztással Pichler Sándor papír és írószer kereskedésében Arad Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Automobil

hat üléses 12 lóerős üzemképes 2 hintó és 1 fedeles hajtókocsi előnyös árban eladó Roth Izidornál, Asztalos Sándor-utca butorraktár. 1521

KÜLÖNFÉLE.

Élvezett

a Szent István-utcaútól a Forray-utcaán át Boros Beni-térig egy arany karcsú, két kis piros kővel, Becsületos megtaláló jutassa azt kiadóhivatalunkba, hol illő jutalomban részesül. 1560

Veszek és eladok:

**burgonyát,
babot,
szalonnát,
zsirt,
szappant**

waggontélenként és mmá-zsánként.

Kalmár Endre

Asztalos- és Chorin-u. sarok.
Telefon 670.

252—1915. éln. sz.

Hirdetmény.

A m. királyi Belügyminister 1915. éln. sz. a. kiadott ren-

delet értelmében nehogy a lakásbérnegyedek által szükségessé váló költözködések költségeinek túlzott megsabása által a költözködőket kizsákmányelják, közhírré teszem, hogy:

Lakásbérnegyedek alkalmával a költözködések költségeit (fuvardíjak, munkabérek) nem szabad

aránytalanul magas összegben megállapítani.

Ezen tilalom megszegése, ha súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik kihágást képez, amelynek büntetése tizenöt napig terjedhető elzárás és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Green
főkapitány.

Községek előjáróságainak, Kereskedőknek ajánlok nyírségi burgonyát

garantált szállítási kötelezettséggel 1891

Kalmár Endre

terményüzlete ARAD, Asztalos Sándor-utca és Chorin Aron-utca sarok. —:— Telefon 670.

5000. H. M. éln. 18—1915.

Bevonulási hirdetmény.

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1886. évi XX. törvények alapján történt általános behívása folytán azok az 1891. és 1895. évben született népfölkelésre kötelezett egyének, kik az 1915. évi február 18-tól március 24-ig terjedő időben megtartott népfölkelési bemutató szemlén vagy a későbbi utóbemutató szemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak 1915. évi május hó 15-én — amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfölkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő illetőleg a cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfölkelés illetőleg Bosznia-Hercegovinában a második tartalék behívása folytán kiterjed mindazon 1891. és 1895. évi születésű osztrák állampolgárokra illetőleg bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyénekre is, kik a magyar szent korona országal területén a fent megjelölt időközben a népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak.

Az osztrákban tartott népfölkelési szemlén alkalmasnak talált, de jelenleg itt tartózkodó 1896., 1895. és 1891. évi születésű népfölkelésre kötelezett osztrák állampolgárok azonban azonnal bevonulni tartoznak.

Mindazon magyar honossága egyének, kik önkéntes belépés folytán a cs. és kir. közös hadseregbe vagy a honvédségbe (akár mint egy évi önkéntesek is) már besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra 1915. évi május 15-én bevonulni kötelesek.

Ezenkívül behivatnak ugyancsak 1915. évi május hó 15-ére népfölkelési tényleges szolgálatra a tartózkodási hely szerinti honvéd kiegészítő parancsnoksághoz mindazon — eredetileg a hadsereghez illetőleg honvédséghez beosztott — magyar honossága népfölkelésre kötelezett póttartalékosok, akik katonai kiképzés exéjából szolgálati kötelezettségük ideje alatt nem hivattak be és így katonailag kiképezve nincsenek, továbbá azon bármely felekezethez tartozó népfölkelésre kötelezett felzenelt papok (fölvatott lelkészek), akik volt hivataukat bármely okból nem folytatják.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg alsó és felső ruhát felső posztó kabátot és erős lábbelit, de mindenesetre evőeszközt, evőcsészét és 2 napi élelmet hozzanak magukkal.

Ezen ruházati és felszerelési tárgyak, amennyiben a katonai szolgálatban használhatóknak minősítetnek, értékük szerint meg fognak térítettni.

A bevonulás alkalmával a népfölkelési igazolványi lap (igazolványi könyv) birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik: ez a népfölkelési igazolványi lap (igazolványi könyv) azonban a vasúti-, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Azon behívott népfölkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetettik elő s a katonai behívás iránt tanúsított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. cz. 4. §-a értelmében két évig terjedhető bírlónnel büntetettik.

A magyar királyi honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni öhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapattestét maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapattesthez kérheti felvételt, a hová mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Kelt, 1915. évi április havában.